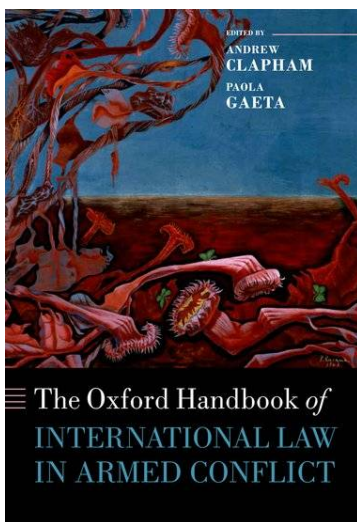

ПРИКАЗ ОКСФОРДСКОГ ПРИРУЧНИКА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА У ОРУЖАНОМ СУКОБУ

Младен Р. Тишма*
Министарство одбране Републике Србије,
Универзитет одбране у Београду, часопис *Војно дело*

The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict; by Andrew Clapham and Paola Gaeta; Oxford University Press, Oxford, 2015, 910 стр.

Током 2014. године, издавачка кућа Оксфорд јуниверзити прес објавила је нови наслов у серији својих приручника који носе име чувеног енглеског универзитета – Оксфордски приручник међународног права у оружаном сукобу (*The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict*). Годину дана касније пред читалачком публиком појавило се и његово броширано издање које овом приликом представљамо.

У писању ове књиге, посвећене преминулом Антонију Касезеу, првом председнику Хашког трибунала, учествовало је тридесет и шест аутора, а уредници су Ендрју Клапхем (*Andrew Clapham*), професор међународног јавног права из Женева и Паола Гаета (*Paola Gaeta*), такође професор из Женева, уз помоћ Тома Хека (*Tom Haack*) и Елис Приди (*Alis Priddy*).

Материја коју књига третира подељена је у седам делова.

Први део књиге представља увод и обухвата два поглавља. У првом поглављу, Антонио Касезе (*Antonio Cassese*) разматра тренутне изазове у међународном хуманитарном праву, док је тема другог поглавља, којег је написао Јакоб Келенбергер (*Jakob Kellenberger*), улога Међународног комитета црвеног крста.

Изворима међународног хуманитарног права посвећен је други део књиге. Теодор Мерон (*Theodor Meron*) пише о обичајном хуманитарном праву данас и његовом значају од академске расправе до суднице, док Роберт Колб (*Robert Kolb*) и Кетрин Дел Мар (*Katherine Del Mar*) разматрају уговоре у оружаним сукобима.

* Аутор је спољни сарадник *Војног дела* и самостални истраживач.

Правни режими ратовања у одређеној средини предмет су трећег дела овог приручника. Сувоземно ратовање обрадила је Ивес Сандоз (*Yves Sandoz*), рату у ваздушном простору посвећено је шесто поглавље које је написао Михаел Н. Шмит (*Michael N. Schmitt*), а вођење поморског рата из угла права разматрано је у поглављу чији аутор је Волф Хајншел фон Хајнег (*Wolf Heintschel von Heinegg*). Поред тога, трећи део књиге обухвата и поглавља о праву окупације, аутора Филипа Сперија (*Philip Spoerri*), затим право примењиво на мировне операције које је представио Дитер Флек (*Deter Fleck*), а десето поглавље се бави правом неутралности како га види Паул Сегер (*Paul Seger*).

Кључни концепти за хуманитарно право, бар онако као их виде аутори, тема су четвртог дела књиге који чине четири поглавља. Стивен Хеинс (*Steven Haines*) разматра појмове хуманости, разликовања и предострожности у нападу кроз развој права оружја. Начело разликовања цивила и бораца предмет је дванаестог поглавља које је написао Нилс Мелцер (*Nils Melzer*). Енцо Каницаро (*Enzo Cannizzaro*) приказује пропорционалност у праву оружаних сукоба, а овај део књиге завршава се четрнаестим поглављем посвећеним унутрашњим, односно не међународним оружаним сукобима, из пера Ерика Давида (*Eric David*).

У петом делу, приручник залази на терен људских права и бави се неким основним правима у време оружаног сукоба. Челни текст – петнаесто поглавље посвећен је најосновнијем од свих права човека – праву на живот. Аутор је Вилијам Е. Шабас (*William A. Schabas*). У следећем поглављу Манфред Новак (*Manfred Nowak*) бави се тортуром и другим окупним, нехуманим или понижавајућим поступањима или казнама. Дејвид Вајсброт (*David Weissbrodt*) у седамнаестом поглављу разматра међународна јемства поштеног суђења. Наредни текст Ајбе Ридл (*Eibe Riedel*) третира проблематику економских, социјалних и културних за време оружаног сукоба. Жан Мари Хекерц (*Jean-Marie Henckaerts*) и Дана Константајн (*Dana Constantin*) разматрају заштиту животне средине, док је заштита културне имовине предмет интересовања Роџера О'Кифа (*Roger O'Keefe*) у следећем поглављу. Двадесет прво поглавље представља неку врсту закључка ове области који даје Питер Роу (*Peter Rowe*), а бави се односом припадника оружаних снага и права људских права.

Претпоследњи, шести део овог приручника издваја кључна питања током оружаног сукоба. Ђовани Дистефано (*Giovanni Distefano*) тако пише о употреби силе, а Андреа Бианки (*Andrea Bianchi*) и Јасмин Накви (*Yasmin Naqvi*) о тероризму. Проблем незаконитих бораца изложио је у двадесет четвртог поглављу Кнут Дурман (*Knut Dörmann*), а с тим у вези је и наредно поглавље о приватним војним и безбедносним компанијама, које је написао Џејмс Кокајн (*James Cockayne*). Дерек Џинкс (*Derek Jinks*) враћа се на тему претходног дела књиге и пише о међународном праву људских права за време оружаног сукоба. На овај текст наслања се и следеће поглавље које разматра однос рода (*Gender*) и оружаног сукоба из угла Кристин Чинкин (*Christine Chinkin*). Последње поглавље у овом делу бави се везом оружаних сукоба и присилних миграција и према аутору, Винсенту Читејлу (*Vincent Che-tail*), представља системски приступ међународном хуманитарном праву, избегличком праву и праву људских права.

На крају овог приручника кроз четири поглавља (29. до 32) третирају се питања одговорности за повреде права током оружаног сукоба. Једна од уредника књиге, Паола Гаета говори о ратним злочинима и другим кључним међународним злочинима, док је фокусирање на недржавне наоружане учеснике сукоба у средишту поглавља које је написао други уредник приручника – Ендрју Клепхем. Кристијан Томушат (*Christian Tomuschat*) аутор је поглавља и одговорности државе и индивидуалном праву на компензацију пред националним судовима, а последње поглавље у књизи написали су Николас Мичел (*Nicolas Michel*) и Кетрин Дел Мар и бави се транзиционом правдом.

Приручник још обухвата и предговор уредника, списак судских случајева, попис уговора, споразума, конвенција и других међународноправних аката, те националног законодавства, списак употребљених скраћеница и кратке биографске цртице о ауторима, а опремљен је индексом.